

ERITYISET VALINTAPERUSTEET EU:N ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN OHJELMAKAUSI 2021-2027

Erityiset valintaperusteet ovat erityistavoitekohtaisia. Ne eivät rajaa hankkeiden tukikelpoisuutta, vaan pyrkivät nostamaan esille parhaita hankkeita. Valintaperusteiksi on nostettu ohjelman erityistä lisäarvoa tuottavia painopisteitä tai painotuksia.

Jokaisella erityistavoitteella on erityistavoitteen sisältöön perustuvat erityiset valintaperusteet. Lisäksi jokaisen erityistavoitteen erityisiin valintaperusteisiin sisältyy neljä horisontaalista valintaperustetta (tasa-arvo, EU:n perusoikeuskirja, kestävä kehitys, Itämeri-strategia) ja kolme tarkentavaa valintaperustetta (alueellinen, teemakohtainen ja kestävä kaupunkikehittäminen), jotka ovat valittavissa tarvittaessa. Tarkentavat valintaperusteet eivät saa olla ristiriidassa yleisasetuksen 73 artiklan sekä seurantakomitean hyväksymien ja hallintoviranomaisen vahvistamien valintaperusteiden kanssa.

EAKR-Toimintalinja 1: Innovatiivinen Suomi

Erityistavoite 1.1: Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen (1.i)

- Hanke vahvistaa osaamista, ennakointi- tai innovointitoimintaa tai uusien teknologioiden kehittämistä
- Hanke tukee pk-yritysten tuotteiden, materiaalien, palvelujen tai tuotantomenetelmien kehittämistä, pilotointia ja kaupallistamista tai uusien teknologioiden käyttöönottoa ja hyödyntämistä
- Hanke tukee kaupunkien ja kuntien pilotointi- ja kokeilu ympäristöjen kehittämistä
- Hanke tukee elinkeinoelämän tarpeista lähtevää TKI-toimintaa
- Hanke edistää kasvuhakuista ja työllistävää yritystoimintaa
- Hanke edistää oppi- ja tutkimuslaitosten sekä elinkeinoelämän välistä yhteistyötä
- Hanke tukee älykästä erikoistumista ja siihen liittyviä alueiden välisiä ja kansainvälisiä kumppanuuksia

Horisontaaliset valintaperusteet:

- Hanke tukee sukupuolten tasa-arvoa
- Hanke tukee EU:n perusoikeuskirjan periaatteita
- Hanke tukee kestävä kehityksen periaatteita ja unionin ympäristöpolitiikkaa
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa

Tarkentavat valintaperusteet:

- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa (erityisesti älykkään erikoistumisen strategia) tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin
- Hanke kohdistuu valtakunnallisen teeman sisällöissä tunnistettuihin painotuksiin

- Hanke on kaupungin ja valtion välisen innovaatioekosysteemisopimuksen mukainen

Erityistavoite 1.2: Digitalisaation etujen hyödyntäminen kansalaisten, yritysten ja julkishallinnon hyväksi (1.ii)

- Hanke edistää digitalisaation hyödyntämistä TKI-toiminnassa,
- Hanke tukee uusien digitaalisten työmenetelmien käyttöönottoa julkisella ja/tai yksityisellä sektorilla
- Hanke edistää digitalisaation ja sitä hyödyntävien teknologioiden soveltamista tai hyödyntämistä
- Hanke edistää jo rakennettujen tehokkaiden tietoliikenneverkkojen käyttöönottoa
- Hanke tukee älykkään ja vähäpäästöisen liikunnan innovaatioita ja digitalisaatiota
- Hanke tukee pk-yritysten digitalisaatiota
- Hanke edistää kasvuhakuista ja työllistävää yritystoimintaa
- Hanke tukee pk-yrityksen kansainvälistymistä
- Hanke tukee digitaalisten innovaatiokeskusten käynnistämistä ja/tai kehittämistä
- Hanke tukee yritysten sähköistä liiketoimintaa, asiakaspalvelun tai teknologisen osaamisen kehittämistä ja teknologian käyttöönottoa

Horisontaaliset valintaperusteet:

- Hanke tukee sukupuolten tasa-arvoa
- Hanke tukee EU:n perusoikeuskirjan periaatteita
- Hanke tukee kestävä kehityksen periaatteita ja unionin ympäristöpolitiikkaa
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa

Tarkentavat valintaperusteet:

- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa (erityisesti älykkään erikoistumisen strategia) tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin
- Hanke kohdistuu valtakunnallisen teeman sisällöissä tunnistettuihin painotuksiin
- Hanke on kaupungin ja valtion välisen innovaatioekosysteemisopimuksen mukainen

Erityistavoite 1.3: Pk-yritysten kasvun ja kilpailukykyyn parantaminen (1.iii)

- Hanke parantaa pk-yritysten kasvu-, kansainvälistymis-, markkinointi- tai innovointivalmiuksia tai -edellytyksiä
- Hanke tukee pk-yritysten tuotteiden, palveluiden tai tuotantomenetelmien kehittämistä ja kaupallistamista tai uuden teknologian käyttöönottoa
- Hankkeella aktivoidaan pk-yritysten innovaatiotoimintaa tai uusien liiketoimintakonseptien syntymistä
- Hanke tukee pk-yrityksen kansainvälistymistä
- Hanke edistää kasvuhakuista tai työllistävää yritystoimintaa
- Hanke vahvistaa hiilineutraaliin talouteen liittyvää liiketoiminta- ja markkinaosaamista ja kehitetään uusia tuote- ja palvelukonsepteja
- Hanke vahvistaa pk-yritysten valmiuksia luovan osaamisen hyödyntämiseen
- Hankkeella tuetaan uutta tai uudistuvaa liiketoimintaa sekä yritysten jatkuvuutta
- Hankkeessa kehitetään ekosysteemejä, osaamiskeskittymiä tai verkostoja, joihin voi osallistua myös suuria yrityksiä

Horisontaaliset valintaperusteet:

- Hanke tukee sukupuolten tasa-arvoa
- Hanke tukee EU:n perusoikeuskirjan periaatteita
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita ja unionin ympäristöpolitiikkaa
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa

Tarkentavat valintaperusteet:

- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa (erityisesti älykkään erikoistumisen strategia) tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin
- Hanke kohdistuu valtakunnallisen teeman sisällöissä tunnistettuihin painotuksiin
- Hanke on kaupungin ja valtion välisen innovaatioekosysteemisopimuksen mukainen

EAKR-Toimintalinja 2: Hiilineutraali Suomi

Erityistavoite 2.1: Energiatehokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen (2.i)

- Hanke tukee hiilineutraalien ratkaisujen tai toimintamallien kehittämistä
- Hanke edistää energiaterhokkuutta ja uusiutuvaa energiaa koskevaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä
- Hanke edistää uusiutuviin energialähteisiin ja energiatuotannon monipuolistamiseen liittyvää tutkimus- ja kehitystyötä
- Hanke edistää hiilineutraaliin talouteen liittyvien uusien energia- ja materiaaliterhokkuutta parantavien toimintatapojen, teknologioiden ja ratkaisujen soveltamista yrityksissä
- Hanke tukee pk-yritysten kestävää kasvua ja uudistumista
- Hanke tukee pk-yrityksen kansainvälistymistä
- Hanke edistää pk-yritysten hiilineutraalisuutta edistävien tuotteiden, materiaalien, palvelujen tai tuotantomenetelmien kehittämistä, pilotointia ja kaupallistamista
- Hanke edistää elinkeinoelämäverkottunutta tutkimusta, yhteiskehittämistä tai julkisia innovatiivisia hankintoja energiansäästön tai energiaterhokkuuden parantamiseksi
- Hanke kehittää työkaluja hiilineutraalisuustavoitteiden monitorointiin ja seurantaan osana kilpailukykyisten tuotteiden, palvelujen ja ratkaisujen kehittämistä sekä elinkeinoelämälähtöistä tutkimusta
- Hanke on kansallisen ilmasto- ja energiastrategian (NCEP) mukainen
- Hanke on pitkän aikavälin korjausrakentamisstrategian 2020-2050 mukainen

Horisontaaliset valintaperusteet:

- Hanke tukee sukupuolten tasa-arvoa
- Hanke tukee EU:n perusoikeuskirjan periaatteita
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita ja unionin ympäristöpolitiikkaa
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa

Tarkentavat valintaperusteet:

- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa (erityisesti älykkään erikoistumisen strategia) tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin
- Hanke kohdistuu valtakunnallisen teeman sisällöissä tunnistettuihin painotuksiin
- Hanke on kaupungin ja valtion välisen innovaatioekosysteemisopimuksen mukainen

Erityistavoite 2.2: Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden ja -palautuvuuden edistäminen 2.iv)

- Hanke lisää neuvontaa ja tukea ilmastotyön organisoitumisessa ja resursoinnissa
- Hanke tukee ilmastoressilienssin vahvistamista ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi
- Hanke edistää hiilinielujen säilyttämistä
- Hanke tukee yritysten ja alueiden pilotointi- ja kokeilu ympäristöjen kehittämistä hiilineutraaliuteen sekä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyen
- Hanke tukee elinkeinojen sopeutumista ilmastonmuutokseen
- Hanke tukee ilmastokestävyyden vahvistamista
- Hankkeessa kehitetään työvälaineitä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja riskienhallintaan liittyvien suunnittelukäytäntöjen ja -prosessien kehittämiseen
- Hankkeessa kehitetään innovatiivisia menetelmiä, teknologioita tai tuotteita, joiden avulla edistetään sopeutumista ilmastonmuutokseen
- Hanke on linjassa kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutussuunnitelman 2022 kanssa
- Hanke on linjassa kansallisen riskiarvion (2018) ja alueellisten riskiarvioiden kanssa

Horisontaaliset valintaperusteet:

- Hanke tukee sukupuolten tasa-arvoa
- Hanke tukee EU:n perusoikeuskirjan periaatteita
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita ja unionin ympäristöpolitiikkaa
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa

Tarkentavat valintaperusteet:

- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa (erityisesti älykkään erikoistumisen strategia) tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin
- Hanke kohdistuu valtakunnallisen teeman sisällöissä tunnistettuihin painoituksiin
  - Hanke on kaupungin ja valtion välisen innovaatioekosysteemisopimuksen mukainen

Erityistavoite 2.3: Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen (2.vi)

- Hanke tukee kiertotalouteen ja korkean jalostusasteen biotalouteen, cleantechiin sekä hiilenkiertoon liittyvää TKI-toimintaa
- Hanke tukee kiertotalouden tiekarttojen valmistelua
- Hankkeessa kehitetään älykästä materiaalien hallintaa ja hillitään jätteiden syntyä
- Hanke edistää hiilensidontaan ja/tai hiilinieluihin liittyvää tutkimus- ja kehitystyötä
- Hankkeella kehitetään luonnonvara-alan kestävyttä ja nostetaan luonnonvarojen ja teollisuuden sivutuotteiden jalostusastetta
- Hanke tukee pk-yritysten kestävästä kasvusta ja uudistumisesta
- Hanke tukee pk-yrityksen kansainvälistymistä
- Hanke edistää digitaalisia ratkaisuja kiertotalouteen siirtymisessä
- Hanke vahvistaa kiertotalouteen ja korkean jalostusasteen biotalouteen liittyvää liiketoiminta- ja markkinaosaamista ja kehittää uusia tuote- ja palvelukonsepteja
- Hankkeessa kehitetään ekosysteemejä, osaamiskeskittymiä ja verkostoja sekä tuetaan muita yhteistyömuotoja, joihin voi osallistua myös suuria yrityksiä
- Hanke on linjassa Kierrätyksestä kiertotalouteen - valtakunnallinen jättesuunnitelma vuoteen 2023 kanssa

Horisontaaliset valintaperusteet:

- Hanke tukee sukupuolten tasa-arvoa
- Hanke tukee EU:n perusoikeuskirjan periaatteita
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita ja unionin ympäristöpolitiikkaa

- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa

Tarkentavat valintaperusteet:

- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa (erityisesti älykkään erikoistumisen strategia) tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin
- Hanke kohdistuu valtakunnallisen teeman sisällöissä tunnistettuihin painotuksiin
- Hanke on kaupungin ja valtion välisen innovaatioekosysteemisopimuksen mukainen

EAKR-toimintalinja 3: Saavutettavampi Suomi

Erityistavoite 3.1: Alueellisen ja paikallisen saavutettavuuden kehittäminen (3.ii)

- Hankkeella tuetaan pk-yritysten investointeihin tai kasvuun vaikuttavia, kestäviä liikenne- ja/tai logistiikkainvestointeja, ml. kävelyn ja pyöräilyn yhteydet
- Hankkeella tuetaan maantieliikenteen parempaa yhteenliitettävyyttä muihin kuljetusmuotoihin nähden
- Hanke tukee älykkäitä ratkaisuja liikenteen ja kestävän liikkumisen tarpeisiin
- Hankkeella edistää liikenneturvallisuutta
- Hankkeella tuetaan liikenteen energiatehokkuutta
- Hankkeella tuetaan melutasoa alentavia toimia
- Hankkeella tuetaan alueellista tai paikallista saavutettavuutta
- Hanke on linjassa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021-2032 kanssa
- Hanke on linjassa maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien kanssa
- Hanke on linjassa ELY-keskusten hankekorttien kanssa

Horisontaaliset valintaperusteet:

- Hanke tukee sukupuolten tasa-arvoa
- Hanke tukee EU:n perusoikeuskirjan periaatteita
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita ja unionin ympäristöpolitiikkaa
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa

Tarkentavat valintaperusteet:

- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa (erityisesti älykkään erikoistumisen strategia) tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin
- Hanke kohdistuu valtakunnallisen teeman sisällöissä tunnistettuihin painotuksiin
- Hanke on kaupungin ja valtion välisen innovaatioekosysteemisopimuksen mukainen

ESR+ -toimintalinja 4: Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi

Erityistavoite 4.1: Polkuja töihin (4.a)

- Hankkeen toimenpiteillä edistetään työttömien ja työelämän ulkopuolella olevien työllisyyttä välittömästi tai välillisesti.
- Hankkeessa kehitetään uudenlaisia ratkaisuja tai tuotetaan erityistä lisäarvoa olemassa oleviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja syrjinnän ehkäisemiseksi.
- Hankkeessa edistetään kohtaantoa ja ammatillista liikkuvuutta.
- Hankkeessa edistetään erilaisia työmahdollisuuksien räätälöintejä yhteistyössä rekrytoivien työnantajien kanssa

- Hanke edistää toimijoiden osaamista, yhteistyötä ja/tai monialaisten palvelujen hyödyntämistä koordinoitusti.
- Hanke tuottaa lisäarvoa olemassa oleviin palveluihin
- Hanke vastaa osaltaan tunnistettuihin paikallisiin/alueellisiin työvoimatarpeisiin
- Hanke edistää sukupuolten tasa-arvoa

Horisontaaliset valintaperusteet:

- Hanke tukee sukupuolten tasa-arvoa
- Hanke tukee EU:n perusoikeuskirjan periaatteita
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita ja unionin ympäristöpolitiikkaa
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa

Tarkentavat valintaperusteet:

- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa (erityisesti älykkään erikoistumisen strategia) tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin
- Hanke kohdistuu valtakunnallisen teeman sisällöissä tunnistettuihin painotuksiin
- Hanke on kaupungin ja valtion välisen innovaatioekosysteemisopimuksen mukainen

Erityistavoite 4.2: Uutta osaamista työelämään (4.g)

- Hankkeessa kehitetään uudenlaisia koulutuksen ratkaisuja, edistetään ennakoivaa lähestymistapaa tai tuotetaan erityistä lisäarvoa olemassa oleviin toimenpiteisiin.
- Hankkeen toimenpiteillä edistetään koulutuksessa aliedustettuihin ryhmiin kuuluvien osaamista ja sitä kautta työllistymismahdollisuuksia.
- Hankkeen toimenpiteillä edistetään välittömästi tai välillisesti koulutuksesta koulutukseen tai työelämään siirtymistä tai muita siirtymiä työelämän muutosvaiheissa.
- Hanke edistää koulutuksen tarjoajien ja työntekijien yhteistyötä sekä edistetään kohtaantoa ja ammatillista liikkuvuutta
- Hanke edistää toimijoiden osaamista, yhteistyötä ja/tai monialaisten palvelujen hyödyntämistä koordinoitusti.
- Hankkeen toimenpiteillä edistetään työhyvinvointia ja/tai työn tuottavuutta välittömästi tai välillisesti.
- Hankkeessa kehitetään uudenlaisia ratkaisuja tai tuotetaan erityistä lisäarvoa olemassa oleviin toimenpiteisiin yritysten ja organisaatioiden uudistumisen ja kilpailukykyyn edistämiseksi.
- Hankkeessa edistetään tukea muutostilanteissa sekä yrityksille että yksilöille.
- Hanke edistää sukupuolten tasa-arvoa

Horisontaaliset valintaperusteet:

- Hanke tukee sukupuolten tasa-arvoa
- Hanke tukee EU:n perusoikeuskirjan periaatteita
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita ja unionin ympäristöpolitiikkaa
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa

Tarkentavat valintaperusteet:

- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa (erityisesti älykkään erikoistumisen strategia) tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin
- Hanke kohdistuu valtakunnallisen teeman sisällöissä tunnistettuihin painotuksiin
- Hanke on kaupungin ja valtion välisen innovaatioekosysteemisopimuksen mukainen

Erityistavoite 4.3: Yhdenvertaiseen osallisuuteen (4.h)

- Hankkeen toimenpiteillä edistetään osallistujien pärjäävyyttä etenemistä kohti koulutusta ja/tai työelämää.
- Hankkeella edistetään syrjimättömyyttä ja palvelujen saavutettavuutta
- Hankkeessa kehitetään uudenlaisia ratkaisuja tai tuotetaan erityistä lisäarvoa olemassa oleviin työ- ja toimintakykyä lisääviin palveluihin ja/tai toimintamalleihin.
- Hanke vahvistaa kansalaistoimijalähtöisiä toimintatapoja.
- Hanke auttaa torjumaan eriarvoisuutta ja syrjäytymistä.
- Hanke kohdistuu erityisesti ryhmiin, joiden sosiaalinen osallisuus on uhatuin.
- Hankkeessa edistetään heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien oikeuksien toteutumista ja osallistumista päätöksentekoon
- Hanke edistää toimijoiden yhteistyötä ja/tai monialaisten palvelujen hyödyntämistä koordinoitusti.
- Hanke edistää sukupuolten tasa-arvoa

Horisontaaliset valintaperusteet:

- Hanke tukee sukupuolten tasa-arvoa
- Hanke tukee EU:n perusoikeuskirjan periaatteita
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita ja unionin ympäristöpolitiikkaa
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa

Tarkentavat valintaperusteet:

- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa (erityisesti älykkään erikoistumisen strategia) tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin
- Hanke kohdistuu valtakunnallisen teeman sisällöissä tunnistettuihin painotuksiin
- Hanke on kaupungin ja valtion välisen innovaatioekosysteemisopimuksen mukainen

ESR+ -toimintalinja 5: Sosiaalisten innovaatioiden Suomi

Erityistavoite 5.1: Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen (5.h)

- Hankkeen toimenpiteiden tuloksena syntyy levitettäviä sosiaalisia innovaatioita
- Hankkeen toimenpiteillä edistetään lastensuojelun rakenteellista kehittämistä sekä palvelujen saatavuutta ja laatua.
- Hankkeessa kehitetään vaativan sijaishuollon palveluja ja niiden vaikuttavuutta
- Hankkeessa kehitetään lastensuojelun jälkihuoltoa kohti moninaista aikuistumisen tukea
- Hanke edistää toimijoiden osaamista, yhteistyötä ja/tai monialaisten palvelujen hyödyntämistä koordinoitusti
- Hankkeessa kehitetään oppimisvaikeuksista kärsiville tukitoimenpiteitä (prosessit ja palvelut), joissa huomioidaan opintojen ohella työelämään siirtyminen ja mallinnetaan ne sopivaksi myös aikuisten palveluihin
- Hankkeessa kehitetään lasten ja nuorten tarpeista lähteviä, paikallisesti monitoimijaverkostoissa tuotettuja palveluja
- Hanke edistää sukupuolten tasa-arvoa

Horisontaaliset valintaperusteet:

- Hanke tukee sukupuolten tasa-arvoa
- Hanke tukee EU:n perusoikeuskirjan periaatteita
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita ja unionin ympäristöpolitiikkaa
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa

Tarkentavat valintaperusteet:

- Hanke kohdistuu valtakunnallisen teeman sisällöissä tunnistettuihin painotuksiin

ESR+ -toimintalinja 6: Aineellista puutetta torjuva Suomi

Erityistavoite 6.1: Eväitä elämään (6.m)

- Hanke tavoittaa aineellista apua tarvitsevaa kohderyhmää ja toimenpiteet vastaavat heidän akuuttiin tarpeeseensa saada terveellistä ruokaa ja/tai perushyödykkeitä.
- Hanke ohjaa aineellisen avun saajia myös muiden palvelujen piiriin ja siten edistää heidän työllistymis- ja opiskelumahdollisuuksiaan tai muuta yhteiskuntaan integroitumista.
- Hanke mahdollistaa apua saavien mahdollisuudet selvittää aiempaa paremmin arkielämään liittyvistä haasteista ja köyhyyden negatiiviset vaikutukset vähenevät.
- Hanke edistää sukupuolten tasa-arvoa

Horisontaaliset valintaperusteet:

- Hanke tukee sukupuolten tasa-arvoa
- Hanke tukee EU:n perusoikeuskirjan periaatteita
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita ja unionin ympäristöpolitiikkaa
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa